

Czy warto korzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego?

Zgodnie z łacińską paremią – ignorantia iuris nocet (nieznajomość prawa szkodzi) – zatem zdecydowanie warto korzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Nie można bowiem usprawiedliwiać się nieznajomością normy prawnej.

Przypomnienia wymaga, że nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- 1) poinformowanie osoby fizycznej, zwanej dalej "osobą uprawnioną", o obowiązującym stanie prawnym oraz przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym lub
- 2) wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego, lub
- 3) sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa wyżej, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym, lub
- 3a) nieodpłatną mediację, lub
- 4) sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądownoadministracyjnym oraz poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.

Z kolei - nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji.

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego.

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje również nieodpłatną mediację.

Przypomnienia wymaga, że nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osobiście adwokat lub radca prawny, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach z ich upoważnienia aplikant adwokacki lub aplikant radcowski.

W przypadku stwierdzenia, że przedstawiony przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo części poprzez udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności stwierdzenia, że problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego, adwokat lub radca prawny informują osobę uprawnioną o możliwościach uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa, wskazanych na liście sporządzanej przez starostę.

W judykaturze wskazuje się, że nieodpłatne poradnictwo obywatelskie powinno mieć charakter interdyscyplinarny i ukierunkowany na aktywizację społeczną, a poradnictwo prawne może stanowić jego element. [...] Na płaszczyźnie teoretycznej rysują się zatem różnice pomiędzy nieodpłatną pomocą prawną a nieodpłatnym poradnictwem obywatelskim, jednak obie definicje zawierają elementy wspólne. W zamierzeniach ustawodawcy ta pierwsza instytucja ma stanowić pomoc w stosunku do osób, które mają problem o charakterze prawnym, ale nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Ta druga instytucja nakierowana jest na aktywizację społeczną osób uprawnionych poprzez różne działania dostosowane do sytuacji danej osoby, nie wyłączając czynności prawnych (vide-

(Daniluk Dawid, Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w świetle ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Wymiar teoretyczny i praktyczny, PPP 2022/10/41-56).